

دستگیری تاتارها و اختلاف آنکارا مسکو

توجه جدی به حقوق و موقعیت سیاسی تاتارهای کریمه و اعتراض به الحاق کریمه به روسیه، یکی از اختلافات مهم آنکارا و مسکو است که تلاش شده با سیاست موازنه و اعتدال، مدیریت شود.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرگزاری تسنیم، دو رفتار مهم و نمادین سیاست خارجی روسیه، موجب نگرانی ترکیه و جمهوری آذربایجان شده است. این دو اقدام روسیه عبارتند از:

1. دستگیری چندین مقام سیاسی تاتار کریمه توسط روس ها.

2. درج عبارت «جمهوری آرتساخ قره باغ» در اطلاعیه وزارت دفاع روسیه در مورد برگزاری یک مناقصه.

روسیه دیروز (شنبه)، نریمان جلال نایب رئیس مجلس شورای ملی تاتار کریمه (KTMM) و 5 ترک کریمه را بازداشت کرد. مقامات ستاد انجمن کریمه به بازداشت ها و دستگیری ها واکنش نشان دادند. اما خانم امینه چپار معاون وزیر امور خارجه اوکراین که اصالتاً ترک است و با دستگاه دیپلماسی ترکیه روابط خوبی دارد، اعلام کرده که شمار مجموع بازداشت شدگان تاتار به پنجاه نفر رسیده و اطلاعی از آنها در دست نیست.

او قبلاً هم اعلام کرده، «67 شهروند تاتار کریمه توسط دستگاه فدرال روسیه به اتهام فعالیت تروریستی بازداشت شده اند و اساساً روسیه، همه تاتارها را تروریست می پندارد».

ترکیه، اظهار نظر و موضع گیری در مورد به کار رفتن عبارت «جمهوری آرتساخ» را به باکو واگذار کرده و از کنار آن گذشت، اما در مورد تاتارها موضع رسمی گرفت.

تاژو بیلگیچ سخنگوی وزارت امور خارجه ترکیه اعلام کرد: «اطلاع یافتیم که نریمان جلال در ساعت 5 صبح در منزل خود توسط روس ها دستگیر شده و به مکان نامعلومی برده شده است. ما با نگرانی تحولات را دنبال می کنیم و آرزو می کنیم که نریمان جلال و چهار تاتار کریمه ای که با او دستگیر شده اند در اسرع وقت به خانه ها و نزد خانواده های خود بازگردند».

از آن طرف، لیلای عبدالله یوا سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری آذربایجان در بیانیه ای کتبی اعلام کرد: باکو به استفاده از عبارت جمهوری قره باغ در وب سایت دولتی روسیه، اعتراض کرده و از طریق مجاری دیپلماتیک به طرف روسی اطلاع داده که چنین ادبیاتی غیرقابل قبول است و با روح دوستی و همکاری بین دو کشور مطابقت ندارد.

لیلای عبدالله یوا سخنگوی دستگاه دیپلماسی جمهوری آذربایجان، در ادامه به این اشاره کرده که روس ها، اعلام کرده اند، استفاده از عبارت مزبور، اشتباه فنی بوده و برای رفع آن اقدامات لازم انجام خواهد شد و در آینده به چنین مواردی رسیدگی خواهد شد.

رویدادها و تحولات چند سال اخیر نشان داده که توجه جدی به حقوق و موقعیت سیاسی و اجتماعی تاتارهای کریمه و اعتراض به الحاق کریمه به روسیه، یکی از اختلافات مهم آنکارا و مسکو است، اما دولت اردوغان همواره در برابر پوتین، جانب احتیاط را گرفته و تلاش شده با سیاست موازنه و اعتدال، مدیریت شود.

ترکیه و تنش در خط روسیه – اوکراین

تنش در خط روسیه – اوکراین، ابعدادی وسیع دارد که اساساً فراتر از مشکلات این دو کشور است و ارتباط دقیقی با رویکرد ضد روسی ناتو دارد. اما مساله کریمه، کلاف سردرگم اختلافات را پیچیده تر کرد. از زمانی که روسیه در 18 مارس 2014 میلادی، جمهوری خودمختار کریمه و شهر سواستوپول را به خاک خود الحاق کرده، تنش بیشتر و بیشتر شده است.

پس از اتفاقات دیروز، وزارت امور خارجه اوکراین با انتشار بیانیه ای نسبت به بازداشت تعداد زیادی از ترک های تاتار در منطقه کریمه، واکنش نشان داد. در این بیانیه تأکید شده که این بازداشت ها ادامه فشار مداوم به شهروندان اوکراین در کریمه است و این منطقه، توسط روسیه به طور غیرقانونی ضمیمه شده و دولت اوکراین، تفتیش خانه تاتارهای مسلمان را مصداق آزار و اذیت دینی می داند.

در بیانیه مذکور از روسیه خواسته شده تا ظلم و ستم علیه تاتارهای کریمه را کاهش داده و به تعهدات حقوقی و بین المللی خود عمل کند. همچنین از جامعه جهانی نیز خواسته شده است که به حمایت از حقوق و آزادی های مردم کریمه و افزایش فشار بر روسیه برای جلوگیری از نقض حقوق بشر در شبه جزیره بپردازد.

اما نکته مهم اینجاست که ترکیه در چند سال اخیر، به شکلی نمایان و معنی دار، با هر دو کشور روسیه و اوکراین، روابط بسیار نزدیکی برقرار کرده و این روابط، از بسیاری جهات، سرشار از تناقض و ریسک است.

ترکیه از یک سو، در حوزه های انرژی هسته ای، انتقال گاز، امنیت سوریه و جنوب قفقاز، توریسم و تجارت و خرید سامانه اس 400، روابط گسترده ای با روسیه برقرار کرده و از دیگر سو، به اوکراین پهپاد مسلح فروخته و بر امنیت دریای سیاه اثر گذاشته و در همین حال، از عضویت کامل اوکراین در پیمان نظامی ناتو حمایت می کند و الحاق کریمه به روسیه را به عنوان مصداق اشغالگری شناخته و با تمام قدرت، از ترک های تاتار کریمه، حمایت می کند!

در نتیجه، بدون تردید باید گفت، ماهیت همراهی همزمان ترکیه با هر دو کشور روسیه و اوکراین، حاوی نشانه هایی از یک استراتژی عملگرایی است که می تواند در بزنگاه های خاص، شکننده و ناپایدار باشد.

تاتارها در کریمه در اقلیت هستند و بدون تردید در برابر اعمال فشار روس ها، توان و امکان چندانی برای دفاع و حفظ موقعیت سیاسی و اجتماعی خود در دست ندارند.

در همین حال، شرایط 7 سال اخیر در مسیری پیش رفته که نه تنها اوکراین و ترکیه، بلکه اتحادیه اروپا نیز نمی تواند اقدام خاصی در مورد کریمه انجام دهد. در نتیجه، می توان این واقعیت را به وضوح دید که ترکیه در این ماجرا تنها مانده و با توجه به سیاست عملگرایی آنکارا در قبال سوده های چند میلیارد دلاری حفظ و توسعه روابط همه جانبه و فراگیر با روسیه، گزینه ای لوکس تر از امکان میانجی گیری برای ترکیه باقی نمی ماند و تلاش آنکارا نهایتاً منجر به این خواهد شد که وضع تاتارها، از چیزی که هست، بدتر نشود.

نگاهی به اکانته های توئیتری رجب طیب اردوغان رئیس جمهور، ابراهیم کالن سخنگو و مشاور امنیت ملی و مولود چاووش اوغلو وزیر امور خارجه، نشان می دهد که هر 3 در قبال اتفاقات دیروز کریمه سکوت کرده و واکنشی نشان نداده و به موضع گیری در سطح سخنگوی وزارت امور خارجه اکتفا کرده اند.

شاید با این امید که رابرتی و پادرمیانی های پشت پرده نتیجه دهد و فشار بر فعالان سیاسی تاتار در کریمه، کاهش پیدا کند و روابط آنکارا – مسکو نیز به خاطر این موضوع، دچار لطمه و آسیب نشود.